

**การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
รายวิชา ส23102 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3***

**THE DEVELOPMENT OF CREATIVE PROBLEM-SOLVING SKILLS AND
LEARNIG ACHIEVEMENT USING PACLE LEARNING MODELS WITH COMMUNITY
LEARNING RESOURCES IN SOC23102 SOCAIL STUDIES SUBJECT
FOR STUDUNT GRADE 9**

ชุตินา ภาวไสว¹, มณฑา ชุ่มสุคนธ์²

Chutima Pansavai¹, Montha Chumsukon²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น^{1,2}

Faculty of Education, Khon Khaen University^{1,2}

Email : chutima.pans@kkumail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยใช้รูปแบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนโดยนักเรียนร้อยละ 75 มีคะแนนทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ขึ้นไป 2) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้อาศัยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนโดยนักเรียนร้อยละ 75 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ขึ้นไป กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 40 คน ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 3 ประเภท 1) เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จำนวน 9 แผน 18 ชั่วโมง 2) เครื่องมือสะท้อนผลการวิจัยประกอบด้วย แบบแบบบันทึกการสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและการสอนของครู แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบประเมินทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทำางวงจรของนักเรียน และแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทำางวงจร 3) เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลการปฏิบัติการ ได้แก่ แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 38 คน คิดเป็นร้อยละ 95.00 ของนักเรียนจำนวนทั้งหมด 40 คน และมีคะแนนเฉลี่ย 71.55 จากคะแนนเต็ม 84 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.18 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือร้อยละ 75

2. ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 39 คน คิดเป็นร้อยละ 97.50 ของนักเรียนจำนวนทั้งหมด 40 คน และมีคะแนนเฉลี่ย 25.68 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 75

คำสำคัญ : ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์; PACLE; แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ABSTRACT

This research aims to 1) Improve The Development of Creative Problem Solving Skill Using the PACLE Learning Models with Community Learning Resources for Grade 9 Students with no less than 75% of all students scoring 75% of the full score and 2) Development of academic achievement in social studies course 23102 of Grade 9 Students by organizing the PACLE Learning Models activities, together with Community Learning Resources with no less than 75% of all students scoring 75% of the full score. Target group used in research is Grade 9 Students of Rongkham School in the second semester of academic year 2022 total 40 people conduct research using The Action Research. Research tools are divided into 3 types ; 1) The tools used in the operation are the learning management plan that provides problem-based learning activities , the PACLE Learning Models with Community Learning Resources of full nine study plan 18 hours 2) Research reflective instruments consisted of recording from teaching, teacher observation by observation form observation pattern of student learning behavior student, Interview form, creative problem solving skills assessment model and sub-cycle test and 3) The tools used to evaluate the performance were the creative problem solving skills test and achievement test. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation.

The research found that: 1. Test results, measure creative problem-solving skills there were 38 students enrolled accounted for 95.00 % of the total number of 40 students and with an average score of 71.55 out of 84 points. It is 85.18 percent which is higher than the threshold set is 75 percent. 2. Test results, measure achievement there were 39 students enrolled 97.50 % of the total 40 students and an average score of 25.68 out of a total of 30 points 85.58 %, which is higher than the threshold set is 75 percent.

Keywords : Creative Problem Solving Skill; PACLE; Learning Models 3. Community Learning Resources

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

โลกในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ถูกสร้างขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติของสังคม กลายเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสารที่เต็มไปด้วยการรับและการใช้ข้อมูล สามารถสืบค้นและเก็บข้อมูลได้โดยง่ายนอกจากนี้ยังสามารถหาคำตอบของปัญหาจากเทคโนโลยีได้โดยง่ายนำมาซึ่งการไม่สนใจกระบวนการคิดแก้ปัญหาแต่มุ่งสนใจคำตอบที่สำเร็จรูปซึ่งหาได้โดยง่ายผ่านเทคโนโลยีทำให้ขาดกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่แปลกใหม่ในทางกลับกันภาคเศรษฐกิจมีความเจริญด้านเทคโนโลยีส่งผลให้เกิดอุตสาหกรรมและวิชาชีพ มีการทำงานที่ต้องการคนที่สามารถใช้ทักษะด้านการสื่อสาร การคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อปรับเปลี่ยนการทำงานให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีและแตกต่างจากเดิม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนจะต้องมีทักษะในการคิดที่สามารถยืดหยุ่นใช้ได้ สถานการณ์จริงในปัจจุบัน ปัจจัยที่สำคัญในการเสริมสร้างการคิดของประชาชนคือการให้การศึกษา ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงมีส่วนสำคัญอย่างมากในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 24 ได้ระบุให้สถาบันการศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้นักเรียนฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี้, 2553)

ดังที่ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ กล่าวว่าในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีสถานการณ์และปัญหาใหม่ๆเกิดขึ้นทุกวัน นักเรียนจึงควรมีทักษะการแก้ปัญหาและการแก้ปัญหานั้นควรเป็นการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดปัญหาอื่นตามมาซึ่งในยุคปัจจุบันทักษะเพียงทักษะเดียวอาจไม่เพียงพอในการพัฒนาศักยภาพบุคคล จึงควรมีการผสมผสานทักษะที่จำเป็นเข้าด้วยกัน ทักษะที่สอดคล้องกับยุคสมัยจึงควรเป็นการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ซึ่งมีลักษณะผสมผสานระหว่างแนวคิดของการแก้ปัญหา (Problem Solving) และความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทักษะชีวิตที่มีความสำคัญจึงควรจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะนี้ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน (วัชร พิภูลทอง, 2562)

จากการศึกษาของ ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ และคณะ (2546) ได้กล่าวว่า จากการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่เน้นความรู้ความจำ ครูจะใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ถ่ายทอดเนื้อหาให้ครบตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ไม่ได้เน้นกระบวนการคิดที่หลากหลายทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียนและขาดความสามารถในการใช้ทักษะการคิดแก้ปัญหาส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สำหรับโรงเรียนร่องคำ มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่าจากรายงานของสถาบันทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-net) ที่ใช้วัดทักษะต่างๆที่จำเป็นในรายวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนร่องคำในปีการศึกษา 2557, 2558, และ 2559 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 45.71, 45.02 และ 48.48 ตามลำดับจากคะแนนเต็ม ซึ่งต่ำกว่าที่ตั้งเป้าไว้และต่ำกว่าระดับประเทศ (สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ, 2557) สาเหตุมาจากนักเรียนขาดการฝึกการตั้งคำถาม การคิดวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา การแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน และขาดการเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์อื่นๆทำให้เมื่อ

ต้องตอบแบบทดสอบที่เป็นลักษณะการนำความรู้ไปแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันหรือสถานการณ์ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นจึงไม่สามารถทำได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ PACLE เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เกิดจากการนำเอาหลักการของกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม (Engineering design process) ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมหรือสร้างสิ่งต่างๆ ร่วมกับกระบวนการการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative problem solving) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการมุ่งหาคำตอบและแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน โดยการทำงานร่วมกันระหว่างความคิดสร้างสรรค์และการคิดวิจลนญาณเพื่อตัดสินใจเลือกวิธีที่คิดว่าดีที่สุด โดยเมื่อนำแนวคิดกระบวนการทั้งสองมาสังเคราะห์ร่วมกันจึงได้รูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ซึ่งมุ่งเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์บนฐานความเชื่อที่ว่าในการแก้ปัญหานักเรียนต้องมีการจัดการกับตัวปัญหาและจัดการกับอารมณ์ในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ (สมเสมอ ทักซิณและภิญโญ วงษ์ทอง, 2561)

ภายใต้บริบทสังคมที่นักเรียนอาศัยอยู่ในชีวิตประจำวันนักเรียนสามารถนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาสร้างเป็นองค์ความรู้ได้ ซึ่งสื่อที่สามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียนและเป็นสื่อที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่นักเรียนอาศัยอยู่ คือ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ลัดดา ศิลาน้อย ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนคือ คือ แหล่งวิชาการหรือแหล่งทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแต่ละแห่ง เป็นสถานที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ประกอบด้วย บุคคล ในชุมชน ที่มีความชำนาญเฉพาะทาง หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่ที่สำคัญในชุมชนทั้งภาครัฐ และเอกชน วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ซึ่งสามารถนำมาจัดการเรียนการสอนเพื่อก่อประโยชน์สูงสุดแก่ตัวนักเรียนได้ดี (สุดเฉลียว ไทยภรณ์, 2562) และจากงานวิจัยของ จันทรา อ่อนระหง (2550) ได้ทำการศึกษากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นสื่อ พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นสื่อเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ สนับสนุนให้ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย และส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมทางการเรียนรู้และเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในครั้งนี้เป็นการนำเอากระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE มาเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และนำเอาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนประเภทต่างๆมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนให้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูสามารถนำปัญหาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาจุดประกายความสนใจใฝ่รู้ (inspire) โดยใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นใกล้ตัวของนักเรียนมาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาสาเหตุและแนวทางแก้ปัญหาสู่การลงมือปฏิบัติ (learning by doing) (ชญานนท์ คันทมาตย์ และมณฑา ชุมสุคนธ์, 2561) ประกอบกับโรงเรียนรณรงค์เป็นโรงเรียนประจำอำเภอรณรงค์ที่มีความโดดเด่นทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตเกษตรกรรมซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวนักเรียนจึงมีความเหมาะสมในการนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

เป็นอย่างมาก นำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ใกล้ตัวเป็นสื่อในการเรียนรู้ไปสู่การเรียนรู้ที่มีความหมายและความรู้ที่คงทนตลอดทั้งสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความสำนึกรักบ้านเกิด ห่วงแหนและต้องการรักษาวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนโดยนักเรียนร้อยละ 75 มีคะแนนทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ขึ้นไป

2.2 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนโดยนักเรียนร้อยละ 75 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ขึ้นไป

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เพื่อสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.3 นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและสามารถบูรณาการความรู้ในรายวิชาสังคมศึกษากับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3.3 ได้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษาอันเป็นแนวทางหรือทางเลือกใหม่สำหรับครูผู้สอน ผู้บริหาร และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องต่างๆ สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ และสามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ โดยการบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อฝึกความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหาให้กับนักเรียนและปลูกฝังความภูมิใจในท้องถิ่นของตน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยได้นำหลักการและขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามแนวคิดของ Kemmis & Mc taggart มาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ซึ่งดำเนินการตามวงจรปฏิบัติ 4 ขั้นตอน (PAOR) คือ ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan : P) ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติ (Act : A) ขั้นที่ 3 ขั้น สังเกตการณ์ (Observe : O) ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect : R) (วีระยุทธ ชาตะกาญจน์, 2558) ซึ่งกลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 40 คน โรงเรียนร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามลักษณะการใช้งานออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติ คือ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ จำนวน 9 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 18 ชั่วโมง 2. เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ ได้แก่ 1) แบบบันทึกการสอนของครู 2) แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและการสอนของครู 3) แบบสัมภาษณ์นักเรียน 4) แบบประเมินทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แบบอัตนัยโดยมีสถานการณ์ให้ 1 สถานการณ์ จำนวนหน่วยละ 1 สถานการณ์ มี 9 คำถามย่อย ผลการตรวจสอบคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบย่อยทำวงจรจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ดังนี้ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในวงจรที่ 1, วงจรที่ 2 และ วงจรที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.67-1.00 5) แบบทดสอบทำยวงจร เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ผลการตรวจสอบคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบย่อยทำยวงจรจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ดังนี้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในวงจรที่ 1 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 วงจรที่ 2 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และในวงจรที่ 3 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์แบบอัตนัยจำนวน 2 สถานการณ์โดยเป็นการเสนอสถานการณ์ 1 สถานการณ์ ประกอบด้วย 9 คำถามย่อย รวมทั้งหมด 18 คำถามย่อย โดยใช้การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 เมื่อนำไป (Try out) และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่า มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.85 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 เมื่อนำไป (Try out) พบว่า มีความยากง่าย (p) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.33 – 0.73 ค่าอำนาจจำแนก (B) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.29 – 0.78 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

5. ผลการวิจัย

จากการนำรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยได้ทำการทดลองปฏิบัติการทั้งหมด 3 วงจรปฏิบัติการและผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

5.1 ผลจากการใช้แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์พบว่านักเรียนมีผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ผ่านเกณฑ์จำนวน 38 คนคิดเป็นร้อยละ 95 ของนักเรียนทั้งหมด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 71.55 คิดเป็นร้อยละ 85.18 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

5.2 ผลจากการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่านักเรียนมีผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 39 คนคิดเป็นร้อยละ 95.50 ของนักเรียนทั้งหมด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 25.73 คิดเป็นร้อยละ 86.77 ของคะแนนเต็มซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

6. อภิปรายผลการวิจัย

การนำรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 ผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จากการทำแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ นักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 95 ของนักเรียนทั้งหมด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 71.55 คิดเป็นร้อยละ 85.18 ของคะแนนเต็มซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบของทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทั้ง 5 องค์ประกอบ ซึ่งมี ขั้นการกำหนดปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.7 คิดเป็นร้อยละ 83.44 ขั้นรวบรวมข้อมูล มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.96 คิดเป็นร้อยละ 84.80 ขั้นการค้นหาความคิด โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 14.10 คิดเป็นร้อยละ 88.23 ขั้นการค้นหาคำตอบ โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.47 คิดเป็นร้อยละ 86.75 และขั้นการค้นหาคำตอบที่เป็นที่ยอมรับ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.32 คิดเป็นร้อยละ 10.32 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนสามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE เป็นรูปแบบที่เกิดจากการนำเอากระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีหลักการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นและให้ผู้เรียนได้ระดมสมองเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาที่แปลกใหม่ซึ่งผู้วิจัยได้นำปัญหาที่ใกล้ตัวคือปัญหาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ทำให้นักเรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองและเป็นความรู้ที่มีความหมายสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี กล่าวไว้ว่า รูปแบบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการและวิธีการเรียนรู้ของบุคคลในการสร้างความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ และนำมาพร้อมกับกระบวนการทางวิศวกรรมศาสตร์ในการออกแบบการแก้ปัญหา โดยออกแบบเป็นชิ้นงาน หรือแนวคิด วิธีการ ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยให้นักเรียนได้ออกแบบแนวคิดหรือวิธีการในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และบูรณาการกับสาระเศรษฐศาสตร์จึงทำให้นักเรียนเกิดทักษะจากการลงปฏิบัติจริง (สิทธิชัย ชมพูปาทย, 2554) สอดคล้องกับ สมเสมอ ทักษิณ (2560) ได้ทำการศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึงผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

นอกจากนี้การดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ซึ่งมี 4 ขั้นตอนคือ P A O R โดยกำหนดวงจรปฏิบัติการเป็น 3 วงจรปฏิบัติการโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำ

ปัญหาที่พบจากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้จากเครื่องมือสะท้อนผลการปฏิบัติในวงจรปฏิบัติการที่ 1 และวงจรปฏิบัติการที่ 2 มาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 จึงทำให้สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ด้วยกระบวนการขั้นตอนที่เกิดจากกิจกรรมในขั้นการจัดการเรียนรู้

6.2 ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พบว่า นักเรียนที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้มีจำนวน 39 คนคิดเป็นร้อยละ 97.50 ของนักเรียนทั้งหมด มีผลคะแนนเฉลี่ย 25.68 คิดเป็นร้อยละ 85.58 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตามขั้นตอนของจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จำนวน 9 แผนการเรียนรู้ จำนวน 18 ชั่วโมง อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มีขั้นตอนซึ่งเป็นการแสวงหาความรู้สาระเศรษฐศาสตร์จากการให้นักเรียนศึกษาปัญหาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในบทเรียน นำไปสู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ภายใต้อกระบวนการกลุ่มเพื่อให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม จนเกิดเป็นความรู้และทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นเป็นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งคุณลักษณะสำคัญดังกล่าวเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนนำไปใช้ในการเรียนรู้ไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นอกจากนี้สื่อและแหล่งเรียนรู้ซึ่งเป็นบริบทที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ ในการส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความหมายการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ทั้งนี้ได้นำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาเป็นสื่อและแหล่งรู้เรียนในการให้นักเรียนได้ศึกษาปัญหาทางเศรษฐศาสตร์จากสภาพจริงที่เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้เกิดความรู้และประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงกับสิ่งที่ใกล้ตัวจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความรู้ที่มีความหมายที่เข้าใจในบทเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น สอดคล้องกับดวงพร ปวงมาลา (2557) ที่กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนว่าทำให้ผู้เรียนได้รับทักษะและประสบการณ์ตรงจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองและหลักสูตรสถานสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของของ นิติธร ปิลวาสน์ กล่าวว่า Jean-Jacques Rousseau, Jean Piaget และ John Dewey ต่างมีแนว คิดที่สอดคล้องกันว่า เด็กจะเรียนรู้ได้ดีจากการลงมือปฏิบัติ ทดลอง สืบค้น ค้นคว้า และพบความรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ที่เขาได้ปฏิบัติ โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า (ดวงพร ปวงมาลา, 2557)

ตลอดทั้งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามแนวคิดของ Kemmis & Mc taggart การวิจัยมี 4 ขั้นตอนคือ P A O R ซึ่งกำหนดวงจรปฏิบัติเป็น 3 วงจรโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำข้อมูลปัญหาที่พบจากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

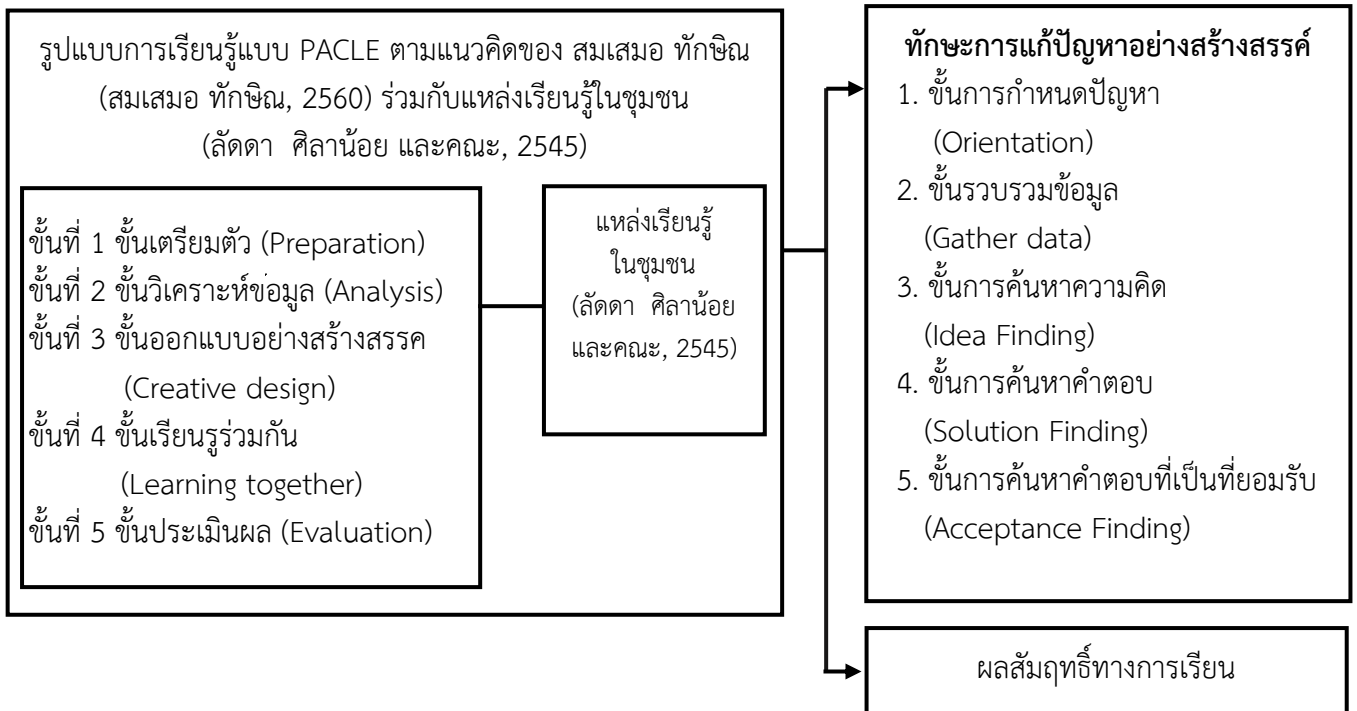

การเรียนรู้ที่ได้จากเครื่องมือสะท้อนผลการปฏิบัติในวงจรปฏิบัติครั้งที่ 1 และวงจรปฏิบัติ 2 มาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติที่ 3 และเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้ในแต่ละวงจรปฏิบัติการผู้วิจัยได้ทำการทดสอบท้ายวงจรโดยพบว่านักเรียนมีผลคะแนน ทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการสูงขึ้นและมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านในแต่ละวงจรปฏิบัติการเพิ่มขึ้น (วีระยุทธ์ ชาตะกาญจน์, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รสิตา วรรณรัตน์ (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่องการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการสื่อสารด้านการเขียนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1.ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ และสอดคล้องกับสิริกานต์ ไชยสิทธิ์ (2563) ได้ทำ การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการเรียนรู้โดยใช้การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์บนระบบนวัตกรรม การสอนอัจฉริยะ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลการเรียนรู้จากการใช้งานระบบนวัตกรรมสอนอัจฉริยะตามรูปแบบการเรียนรู้ พบว่า พฤติกรรมการคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ระดับ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา อยู่ในระดับดี ($X=4.61$) ซึ่งสอดคล้องกับ ชญานนท์ คันทมาตย์ และ มณฑา ชุ่มสุคนธ์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน รายวิชา ส22106 สังคมศึกษา 4 โดยการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนภายใต้แนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) ทักษะการแก้ปัญหามีนักเรียนผ่านเกณฑ์ 17 คน คิดเป็นร้อยละ 77.27 และมี คะแนนเฉลี่ย 23.73 คิดเป็นร้อยละ 79.09 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 19 คน คิดเป็นร้อยละ 86.36 และมีคะแนนเฉลี่ย 31.45 คิดเป็น ร้อยละ 78.64 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้

ด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จึง สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้และสามารถใช้ความรู้ในการรับมือกับการการ เปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมแสวงหาความรู้ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและ แก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพได้

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ PACLE ซึ่งประกอบด้วยขั้น 5 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมตัว ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นที่ 3 ขั้นออกแบบอย่างสร้างสรรค์ ขั้นที่ 4 ขั้นเรียนรู้ร่วมกัน และขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล โดยผู้วิจัยนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาผนวกรวมในขั้นที่ 1-3 พบว่าสามารถช่วยพัฒนา ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ซึ่งเป็นทักษะที่ได้จากการสังเคราะห์สรุปเป็น 5 องค์ประกอบดังนี้ 1. ขั้นการกำหนดปัญหา 2. ขั้นรวบรวมข้อมูล 3. ขั้นการค้นหาคำตอบ 4. ขั้นการค้นหาคำตอบ 5. ขั้นการค้นหาคำตอบที่เป็นที่ยอมรับ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 โรงเรียนรณรงค์ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษาและรายวิชาอื่นๆเพื่อพัฒนาทักษะทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การจัดการการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ในขั้นขั้นวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) ซึ่งนักเรียนต้องวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อระบุปัญหาอย่างหลากหลาย สร้างเกณฑ์ในการเลือกปัญหา และเลือกปัญหาหนึ่งปัญหาออกแบบเพื่อแก้ปัญหาหาสาเหตุของปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาจากสาเหตุอย่างหลากหลายและแปลกใหม่ สร้างเกณฑ์ในการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดหนึ่งวิธี เป็นขั้นที่ก่อให้เกิดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งครูผู้วิจัยควรคอยกำกับดูแล ตั้งคำถามเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมด้วยตนเองมากที่สุด โดยครูต้องระมัดระวังการแนะนำหรือการตั้งคำถามที่อาจเป็นการชี้นำจนทำให้นักเรียนไม่ได้ใช้กระบวนการคิดด้วยตนเอง

8.2.2 การจัดการการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนที่ต้องใช้ระยะเวลาเพราะต้องมีการระดมความคิดที่สร้างสรรค์ดังนั้นครูผู้สอนต้องใช้หลักจิตวิทยาด้วยการเสริมแรงทางบวก เพื่อให้กำลังใจและ

คลายความกังวลของนักเรียน นอกจากนี้การฝึกให้นักเรียนจดบันทึกหลังการเรียนรู้จะช่วยให้นักเรียนสามารถจัดลำดับความคิดและจัดระบบความรู้ซึ่งง่ายต่อการเรียนรู้ในลำดับต่อไป

8.2.3 การจัดการการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ระยะเวลา ครูผู้สอนควรออกแบบวางแผนในการเตรียมการทั้งการนำนักเรียนออกนอกโรงเรียน การเลือกแหล่งเรียนรู้อย่างเหมาะสม ระยะเวลา และครูผู้สอนควรเตรียมรับมือกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเมื่อนำนักเรียนออกไปนอกห้องเรียนเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน

8.2.4 การจัดการการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ครูผู้สอนควรเลือกเนื้อหาที่สามารถจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE เช่นเนื้อหาในสาระเศรษฐศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ และควรเลือกแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรพัฒนารูปแบบการจัดการจัดการการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงอื่น ๆ เช่น ทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

8.3.2 ควรมีการศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

9. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์. (2556). **การคิดเชิงสร้างสรรค์.** พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : ชัคเซสมิเดีย.

จันทร์หา อ่อนระหง (2550). **ผลการสอนแบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นสื่อ สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ “บ้านหลวงของเรา” สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.**

ชญาพันธ์ คันทมาตย์ และ มณฑา ชุ่มสุคนธ์. (2562). **การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา ส22106 สังคมศึกษา 4 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนภายใต้แนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. 5(1). 132-151.**

ดวงพร ปวงมาลา. (2558). **การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ โดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยาผสานกับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.**

มนัส บุญประกอบและคณะ. (2542). **พลิกปัญหาให้เป็นปัญญา.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.

- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ และคณะ. (2546). การวิจัยเพื่อปฏิรูปการเรียนการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน เอกสารประกอบการวิจัย เรื่อง การปฏิบัติรูปวิชาคณิตศาสตร์ในโรงเรียน โดยเน้น กระบวนการทางคณิตศาสตร์. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยีน ภูววรรณ. (2557). การพัฒนาเครื่องมือและเทคโนโลยีมัลติมีเดีย. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- วัชรวิ พิกุลทอง. (2562). การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) รายวิชา ส 22102 สังคมศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีรยุทธ์ วิเชียรโชติ. (2563). เทคนิคการวิจัยทางสถิติปัญหา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชา จิตวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริเดช สุชีวะ และคณะ. (2559). ทักษะทางปัญญาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา: การพัฒนา โมเดลและเครื่องมือวัดออนไลน์. กรุงเทพฯ : สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2554). การวัดผลประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมเสมอ ทักษิณ และภิญโญ วงษ์ทอง. (2563). PACLE Learning Model. นครนายก : ศูนย์วิจัย พัฒนาและสาธิตการศึกษา สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษามหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมเสมอ ทักษิณและคณะ. (2560). ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE เพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). รายงานการวิจัยการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้ ตลอดชีวิต: สวนพฤกษศาสตร์. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สิทธิชัย ชมพูพาทย์. (2554). การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนการสอนเพื่อการแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ ของครูและนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ทางวิทยาศาสตร์โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริกานต์ ไชยสิทธิ์. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ บนระบบนวัตกรรมการสอนอัจฉริยะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี. วารสารชุมชนวิจัย. 14(2). 148-162.
- สุดเฉลียว ไทยกรณ์. (2562). การพัฒนาการเรียนรู้และทักษะการคิดเชิงบูรณาการคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.